

profsaltik@gmail.com

**Ahmet
Saltık****Pusula: Bilimsel Akılcılık**

Yeni sağlık bakanımız Dr. Memişoğlu'na..

bilirsiniz. Kendi içine kapanma, iletişim kanallarının tıkanması ve örgütsel körlüğe, çöküşe giden yol.

21. yüzyılda sağlık sorunları küresel boyutlar kazandı. Artık ulusal sınırlar içinde ülke ölçekli planlar zor.

En yakın örnek **COVID-19 salgını**.

Tüm dünya ve özellikle gelişmekte olan ülkeler çok ağır bedeller ödedi. G20 ülkeleri 2021 sonuç bildirisinde, **"ardışık afetlerin salt bir zaman sorunu"** olduğu ciddi uyarısını yaptı. Buradan başlayarak ulusal-bölgesel-küresel halk sağlığı afetlerine öncelik vermek ve A, B, C. planları yapmak ivedi. Gerekli altyapı ve kurulaşmaları -ki yaşamsaldır- çatıp işlevsel kılmak. Öncelikle **Ulusal Koruyucu Sağlık Kurumu**. Somutlarsak **Refik Saydam Hıfzıssıhha Enstitüsü**. Böylesi bir ulusal kurum stratejik önemde. Pek çok bakımdan. Örneğin aşılar, anti serumlar, kimi kritik tıbbi-biyolojik ürünleri ülkemizde üretmek için. TSK sağlık sisteminin yeniden kurulması da çok kırılgan bir öncelik.

DSÖ (Dünya Sağlık Örgütü) epeydir **"tek tıp tek sağlık"** ilkesini ısrarla öneriyor. Bu bütüncül bir politika demeti: **"İnsan-hayvan-evre sağlığı"**na tümelci yaklaşımı içeriyor. Buna ek olarak **"Herkes Sağlık" (HFA)** üç boyutlu devingen modeli. Herkes sağlık, sağlık güvencesi içeriğini giderek genişletmek ve cepten harcamayı en aza indirmek. 1.

Ateşten gömleği giydiniz değerli meslektaşım, iten kolaylıklar diliyorum. Bereket, meslek kıdeminiz 30+ yıl ve donanımınız güçlü, yeterli. Baştan söyleyeyim; ben de yarım yüzyıllık Tıbbiye birikimimle, ne zaman derseniz size karşılıksız bilimsel destek vermeye hazırım bir halk sağlıkısı (+sağlık hukukçusu ve kamu yöneticisi) olarak. **Halk sağlığı** disiplinlerinin sağlık sektöründeki yaşamsal yerini bilirsiniz Hacettepe Tıp eğitimizden ve özellikle İstanbul Sağlık Müdürlüğü yıllarınızdan. Bizlerle çalışmanızı diler ve öneririm.

Ülkemizin sağlık sorunları, genelden soyutlanması çok zor ve yersiz de olsa ek kritik boyutlara sahip. Bunların başında, **"sağlıklı"** olmayan bir toplumla 21. yüzyılda ülkemizin küresel yaşıya nasıl tutunacağı var. Bir kez 100 milyon gibi ciddi bir hedef nüfus önümüzde.

Kurucu önderin bizleri bugün bile ürperten uyarıları var: **"Devlet olma savındaki siyasal kurulaşların en birinci görevi halkın sağlığı ve sağlamlığıdır."** Bir başkası: **"Hekimliğin sorumluluk yükü her şeyden, ölümden de ağır olan bir meslektir."**

Değerli meslektaşım, kuşkusuz bakanlık uzmanlarından özetlemeler (briefing) almışsınızdır. Sizin de kafanızda kimi tasarımlar ve öncelikler vardır. Yakın alışma takımınızı oluşturuyorsunuz. Dileğim odur ki bakanlığın resmi kaynakları dışından da beslenin, sağlık kamuoyu ve ilgili kurumlarla etkili, sürekli bir iletişim kurun. Bunlardan biri **HASUDER, Halk Sağlığı Uzmanları Derneği**. Bilirsiniz, **"Tıpta Uzmanlık Dernekleri"** tüm dünyada kurmay birimlerdir. Çok doğallıkla **TTB**. Kimi politikalarını benim de şiddetle eleştirmeme karşın, orada yeni bir yönetim oluştu ve ciddi bir insangücü, deneyim, bilgi birikimi var.

Olası tüm politik çekişme konularını art alana iterek uygarca ve bilimsel bir işbirliği çok gerekli. Örgütlerin -Sağlık Bakanlığı da dev bir örgüt- temel hastalıklarından biri **kapitonajdır**. Bu terimi bir cerrah olarak da iyi

basamaktan başlamak gerekiyor, kesin öncelikle bu basamağı hızla güçlendirmek. Herkes yaygın, nitelikli, sürekli koruyucu, geliştirici sağlık hizmeti sunmak. Aile hekimliği birimlerini solo uygulamadan koro hizmete geçirmek, TSM'leri güçlü ve işlevsel kılmak ve ASM-TSM sıkı işbirliği-eşgüdümünü mutlaka sağlamak. Bu adım başarılı oldukça hızla 2. ve 3. basamak hastane hizmetine gereksinim azalacaktır ki bu hem ekonomik hem de bunaltan bir talep patlamasına çaredir.

Sağlık emekçilerinin pek çok yakıcı sorunu var. Tüm türleriyle, can güvenliğini yok eden **şiddet** başta! Tıp ve sağlık meslekleri mezuniyet öncesi ve sonrası eğitiminde ivedilikle düzeltilmesi gerekenler.

Ülkemizin ağır ekonomik bunalımında yine de sağlık sektörüne kamusal yatırım. Son verilerle ulusal gelirde sektörün payı yüzde 5'in altında. Bu mutlak yetersiz bir oran. Zamana yayarak hızla iki katına çıkarılmalı. İngiltere 2. Büyük Savaş yıkımından Beveridge Planı ile böyle çıktı: 1. basamak koruyucu sağlık hizmetine kesin öncelik ve kamusal sağlık harcamasını stratejik öncelikle artırarak.

Bir **ulusal sağlık kurultayı** öneririm size sevgili meslektaşım. Nesnel temelli düzenlenen, **sağlıkta dönüşüm** başta, sorun alanlarını bütünüyle bilimsel irdeleyen, kısa-orta-uzun erimli çözümler üreten. İçinde bulunduğunuz **Cumhur İttifakı**'nın da sağlık sektöründeki çıkmazlara hızla çözüm aradığı ortada. Yine **akıl, bilim öncülüğünde**, ulusumuzun esenliğini ve sağkalımını (bekasını) önceleyen bilimsel politikalar (politics), siyasal politikalar (policies) değil. Tarihsel ve kritik bir kesitte görevdesiniz. İdeolojik gözlükleri çıkarıp epidemiyolojik stratejilerle reçeteler yazalım. Tıbbiye'nin şanına yakışır ve beklenir. 2. Meşrutiyeti de beş Tıbbiyelinin odunlukta kurduğu dernek ülkemize getirmişti. Devlet başa olsun sayın bakan!